

**STOCKHOLMS
STADSHUS AB**
En del av Stockholms stad

Sid. 1 (15)
2023-03-27

Treårsplan 2024-2026 Tertiäl 1 2023 Stockholms Hamn AB

Innehållsförteckning

Analys av bolagets verksamhet	3
Investeringar.....	5
1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	7
1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	7
2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	7
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	8
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	10
2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	11
3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	12
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	13
3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med.....	14

Analys av bolagets verksamhet

Bolaget medverkar till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning. Detta genom att främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt därtill hörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna. Stockholms Hamnar bedriver verksamhet i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn, inklusive godshamnen Stockholm Norvik Hamn.

Stockholm är en sjöfartsstad och hamnarna utgör viktiga gods- och logistiknav för hela Mälarenregionen. Stockholms Hamnar har, som en av världens största passagerarhamnar med 16 miljoner passagerare ett normalår, också en viktig roll i besöksnäringen när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön.

Ägardirektiv och inriktningsmål: Stockholms Hamnar bidrar till genomförandet av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och ägardirektiv genom att säkerställa en effektiv och hållbar verksamhet. De närmaste åren präglas av lågkonjunktur med fortsatt historiskt högt ränteläge och påverkan av kriget i Ukraina.

Under planperioden 2024-2026

Samtliga ägardirektiv för 2023 är under planering eller genomförande. Frågor kring såväl bolagets ekonomiska stabilitet som hållbarhetsarbete är i särskilt fokus.

Bland *aktiviteter* som följer av eller ytterligare bryter ned ägardirektiven kan nämnas;

- Arbeta för nya godsvolymer och överflytt från väg till sjö och spår med särskilt fokus på Stockholm Norvik Hamn
- Vidare Identifiera och åtgärda V/A- samt sophanteringsproblematik för våra innerstadskunder, med syfte moderna och fungerande anläggningar
- Arbeta med att få till en ny linje till Värtaterminalen i dialog både med nya och befintliga kunder
- Söka nya möjligheter i användningen av ITS, Hamnens digitala logistikverktyg, som t ex effektivare flöden på hamnplan och automatisk incheckning
- Löpande arbeta med Stockholms Hamnars mark- och driftavtal
- Verka för att Stockholm Norvik blir nav för transporter och mellanlagring av koldioxidinfångning i Östra Mälardalen
- Upprätthålla säkra farleder
- Minska antalet akut avhjälpande underhållsinsatser
- Ytterligare öka kunskapen om fartygsbuller från färjor och kryssningsfartyg
- Arbeta för fortsatt minskade utsläpp till luft från sjöfartskunderna i hamnområdena och vid kaj, utifrån fortsatt utbyggnad av landanslutningar av fartyg och dialog kring ökad elektrifiering och användning av alternativa bränslen

Fokus på sjöfart och smart användning av hamninfrastruktur: Stockholm är ett centralt nav i Östersjöregionen och sjöfarten är helt central för handel och transporter på Östersjön i öst-västlig riktning. Stockholms Hamnar har det senaste årtiondet genomfört en rad satsningar för att skapa en modern och välfungerande hamninfrastruktur i regionen. Öppnandet av Stockholm Norvik Hamn har ytterligare stärkt bolagets förmåga att bidra till en effektiv varuförsörjning i regionen. Den positiva utvecklingen i Kapellskärs hamn och strategiska investeringar i infrastrukturen främjar också effektiva godsflöden på ett tydligt sätt.

Strategin inför kommande treårsperiod är att i än högre grad nyttja den befintliga infrastrukturen så effektivt som möjligt. Detta blir särskilt viktigt i de stadsnära hamnarna i Nynäshamn och Stockholm. Det kommer framöver också vara viktigt att kunna möta rederiernas efterfrågan efter ändamålsenlig infrastruktur och effektiva flöden.

Under kommande år kommer ett tydligare arbetssätt och planering kring bolagets långsiktiga underhållsbehov tas fram.

Avtal om nyttjande av mark för hamnverksamhet m.m. och avtal om drift och underhåll, tillsyn av kajer och bryggor, slussar m.m.: Inom bland annat följande områden förutses att förändringar i Stockholms Hamns avtal med exploateringsnämnden angående nyttjande av mark för hamnverksamhet med mera kan komma att ske under avtalsperioden som löper fram till 31 december 2031.

- Värtahamnen kommer att ändras med anledning av detaljplaneläggning i Energihamnen.
- Frihamnen kan komma att ändras med anledning av kommande detaljplaneläggning av området
- Frihamnen/Värtahamnen, kommande spårvägslinje från city till Ropsten
- Victoriaslussen samt mark, kaj och övrig anläggning som tillfälligt frångått avtal om nyttjande av mark för hamnverksamhet m.m. på grund av projekt Slussen.

Utöver ovan angivna förändringar kan även behov av förändring i avtal om nyttjande av mark för hamnverksamhet uppstå som en konsekvens av den kapacitetsutredning som Stockholms Hamnar genomför.

Stärkt innovationsförmåga och internationellt samarbete: Visionen om en hamn i rörelse innebär att Stockholms Hamnar behöver stärka sin innovationsförmåga och hitta goda exempel på utvecklingsprojekt. En särskilt stor potential finns i digitalisering av verksamhetsprocesser och att därmed underlätta för kunderna. En innovationsgrupp har inrättats för att fånga upp goda idéer som finns i verksamheten och fem Mkr per år har reserverats under treårsperioden för att kunna realisera olika projekt. Därutöver söker hamnen hitta smarta och effektiva lösningar i de investeringar som genomförs under perioden.

Stockholms attraktionskraft för besökare säkerställs: De många passagerarna som under normala omständigheter anländer till Stockholm med färjor eller kryssningsfartyg är mycket viktiga för en god utveckling inom besöksnäringen och bidrar till att skapa många arbetstillfällen i regionen. Stockholms Hamnar stärker sin samverkan med aktörer inom besöksnäringen för att hitta nya affärsmöjligheter med koppling till färje- och kryssningspassagerarnas behov. Ett särskilt projekt som riktas till den finska marknaden genomförs för närvarande i samverkan med Visit Stockholm. Detta projekt pågår mellan 2022-2024. Utformningen av stadsmiljöerna i närheten av hamnområdena kommer att ha allt större betydelse och det finns en stor förbättringspotential vid framför allt Värtahamnen och Frihamnen.

Marknadsförutsättningar: Stockholms Hamnar är en av världens största passagerarhamnar och en mycket viktig del av Stockholms besöksnäring. Covid-19-pandemin påverkade hamnens intäkter mycket negativt under 2020 och 2021. När pandemin äntligen ebbade ut startade Ryssland den fullskaliga invasionen av Ukraina. Kriget har lett till kraftigt ökade bränslekostnader för sjöfartskunderna. Särskilt drabbat har den passagerardrivna trafiken blivit, som redan var i ett svårt finansiellt läge.

Färjagodset har funnit nya vägar över hamnarna och handeln har inte påverkats i den utsträckning som befarades, detta samtidigt som Stockholms Hamnar har investerat i ny infrastruktur för godshantering. Däremot kan man skönja en viss avmattning i godsvolymer som en följd av en svagare konjunktur.

Passagerare: De höga bränslepriserna och det osäkra läget har fördröjt återstarten av de fartyg och färjelinjer som pausades under pandemin. Det är nu en högre tröskel att ta sig över för att få en lönsam återstart. Ett flertal av fartygen är utchartrade som flyktingboende i Europa med optioner på förlängningar. Det råder fortsatt stor osäkerhet om trafikutvecklingen under 2024. Däremot är det ljusare indikationer för 2025/2026. Kryssningsrederierna har haft en mycket bra återstart efter pandemin och på världsbasis är de tillbaka på nivåer som rådde innan pandemin. Dock ser utvecklingen den närmsta tiden ganska mörkt ut för trafikeringen i Östersjön. Bojkotten mot Ryssland har bland annat inneburit nedstängningen av färjelinjen till St Petersburg samtidigt som de amerikanska gästerna i princip uteblivit helt. För 2024 ser utvecklingen ut som 2023. Förhoppningsvis vänder det 2025/2026. Stockholms Hamnars fortsätter sitt viktiga miljöarbete där det under 2023 och 2024 ges möjlighet att elansluta kryssningsfartygen vid Stadsgården.

Gods: De viktiga godstransporterna genom Stockholms Hamnar har fungerat väl under de senaste turbulenta åren. För de närmaste åren ser kunderna minskade volymer under 2024 men har sedan en mer optimistisk syn på 2025/2026. För den kommande treårsperioden är förväntan att rederiernas investeringar i nya och större fartyg samt nya linjer långsiktigt kommer leda till en positiv volymutveckling. Prognosen är

minskade volymer under 2024 men redan 2025 är trenden positiv trend och likaså 2026. Den svaga svenska kronan ihop med konjunkturläget påverkar efterfrågan. Bedömningen är att de kommer att minska de kommande åren i många segment, i synnerhet i byggsektorn. Dock är bedömningen att de nödvändiga konsumtionsvarorna till Mälardalen kommer att fortsätta importeras via Stockholms Hamnar.

Lokal- och arrendeintäkter: Lokallyresintäkterna i hamnens byggnadsbestånd beräknas öka under perioden 2024 till 2026. Ökningen består i huvudsak av nya uthyrningar, omförhandlingar och utveckling av fastighetsbeståndet i Frihamnen.

Efter antagandet av den nya detaljplanen för Energihamnen, vilket planeras ske 2024, beräknas arrendeintäkterna sjunka väsentligt till följd av att arrendatorerna erhåller tomträtt respektive äganderätt, vilket för 2024 motsvarar ett intäktsbortfall på nästan 25 Mkr. Intäktsbortfallet kompenseras genom högre lokalintäkter i det samlade fastighetsbeståndet och utfallet för 2024 beräknas därför ligga i linje med det för 2023.

Resultat: Rensat för jämförelsestörande poster 2022 ökar totala intäkterna med nästan 200 Mkr mellan 2022 och 2026. Intäkterna för hamnavgifter och godshantering utvecklas positivt under perioden. 2026 är intäkterna beräknade till 632 Mkr. Det innebär en ökning med 168 Mkr sedan 2022. Hyres- och arrendeintäkterna ökar och ligger vid utgången av prognosperioden på 197 Mkr, att jämföra med 171 Mkr 2022. Det är en ökning med 26 Mkr. Detta trots att arrendeintäkter på nästan 25 Mkr försvinner under perioden.

I treårsprognosen förutsätts driftkostnaderna minska som andel av intäkterna. 2026 beräknas kostnaderna uppgå till 328 Mkr, vilket är en ökning med 31 Mkr eller sex procent jämfört med intäktsutfallet för 2022. Samtidigt ökar intäkterna med nästan 28 procent. Bolaget arbetar aktivt med ökad kostnadseffektivisering. Trots både högre intäkter och en tilltagande inflation följer inte kostnaderna med i samma utsträckning. Antalet anställda under prognosperioden beräknas uppgå till 137 personer vilket är samma som budget 2023. Detta är en ökning med fyra personer jämfört med medelantalet anställda under 2022. Personalkostnaderna ökar med antalet anställda samt förväntad årlig lönerevision.

Avskrivningarnas andel av intäkterna minskar under perioden. Vid slutet av 2026 är avskrivningarna 228 Mkr, vilket motsvarar 25 procent av totala intäkterna. Avskrivningarna minskade redan 2023 på grund av nedskrivningen av Stockholm Norvik Hamn som gjordes i bokslutet 2022. Underhållsarbetet följer den upprättade underhållsplanen för anläggningarna och byggnaderna. För treårsperioden ligger underhållskostnaden på totalt 195 Mkr. Det är drygt 35 Mkr mer än den senaste treårsperioden. Underhållsarbetet har under pandemiåren legat något lägre än tidigare år.

Koncernens rörelseresultat före avskrivningar och räntekostnader förbättras under prognosperioden jämfört med utfall 2022 samt budgeten för 2023. Rörelsemarginalen som är 31 procent 2022 är vid utgången av treårsperioden 39 procent. Resultatet efter avskrivningar och räntekostnader för 2024 förväntas hamna på minus 85 Mkr med en förbättring 2025 till minus 21 Mkr, därefter elva Mkr för 2026.

Finansiering: Planerade investeringar under perioden 2024 till 2026 summerar till 760 Mkr. Upplåningsräntan för perioden ligger på en hög nivå. Upplåningen sker via stadens finanssenhet och beräknas hamna på 2,65 procent 2024, 2,93 procent under 2025 och 3,04 procent 2026. Detta medför att Stockholms Hamnars räntekostnader förväntas öka upp till 120 Mkr under treårsperiodens slut, vilket är att jämföra med räntekostnader 2022 på 44 Mkr. Ett finansiellt mål för prognosperioden är att 100 procent av investeringarna ska vara självfinansierade 2025 och 2026. Upplåningen förväntas minska och per 31 december 2026 är den 3 927 Mkr. Det kan jämföras med 4 045 Mkr vid ingången av perioden.

Investeringar

Stockholms Hamnars övergripande strategi är att arbeta med att öka intäkterna med nya affärer och hålla ner kostnader genom bland annat att effektivisera. Stort fokus på att få rätt avtal till bästa möjliga pris vid nya upphandlingar för underhålls- och investeringsprojekt. Genom följande åtgärder ökar Stockholms Hamnar

sitt resultat och håller ner investeringar och underhållskostnader. Under 2024 till 2028 förväntas Stockholms Hamnar investera för totalt 1 260 Mkr. Investeringarna fördelar sig följande:

2024: 240 Mkr

2025: 250 Mkr

2026: 270 Mkr

2027: 250 Mkr

2028: 250 Mkr

	2024	2025	2026	2027	2028
Strategisk investering/nyproduktion	70	70	70	70	70
Strategisk investering/ombyggnad	120	130	130	130	130
Ersättningsinvestering	50	50	70	50	50
	240	250	270	250	250

Under treårsperioden prioriteras behovet av kajreparationer utmed Riddarfjärden. Det är reparationer av kajerna utmed både Norr- och Södermälarsstrand. Även Hammarbyslussen är i behov av reparation, ombyggnad och tillbyggnad (ROT). Slussen ägs av Trafikkontoret men Stockholms Hamnar ansvarar för driften och underhållet av anläggningen. Ur ett sjöfartsperspektiv är detta en av de viktigaste investeringarna de närmaste tre åren. Vid sidan om Victoriaslussen är detta den viktigaste slussanläggningen för hela Mälarenregionen. I avvaktan på att Victoriaslussen färdigställs har åtgärder på Hammarbyslussen tvingats avvakta.

Det framtida investeringsbehov som föreligger för Hammarbyslussen behöver utredas och en fördelningsmodell mellan Stockholms Hamnars och Trafikkontorets gemensamma investerings- och finansieringsansvar för anläggningen behövs tas fram.

Flera vakanser kommer att uppstå under treårsperioden i Stockholms Hamnars byggnadsbestånd på Frihamnspiren. Byggnaderna har tidigare används som bland annat arkiv. Lokalerna är svåra att hyra ut till nya hyresgäster hänsyn till byggnadens specifika förutsättningar. Eftersom byggnaden uppfördes för lagerverksamhet fanns ett begränsat behov av dagsljus, entréer, trapphus och hissar, behov som till viss del behöver omvärderas med hänsyn till dagens och framtidens hyresgästers behov. För att kunna öka hyresintäkterna och för att kunna hyra ut byggnaderna krävs investeringar. Insatser i fastighetsbeståndet som behövs göras ska genererar positiva kassaflöden på sikt men kräver ett initialt investeringsutrymme.

De största projekten under perioden är preliminärt:

Energihamnen, reparationer kaj 501, 502 och 503: Kajer längs Energihamnen byggdes 1911-1912 och de senaste större renoveringarna genomfördes sent 80-tal. Kajerna uppvisar nu tecken på accelererande åldrande och har i många fall uppnått sin tekniska livslängd. Under de kommande åren planeras därför totalrenoveringar.

Hammarbypaketet: En tillståndsbedömning genomförd 2022 som visar att slusskonstruktionen behöver renoveras i flera avseenden;

- Tappkanalen läcker
- Urkalkning av betongkonstruktionen
- Misstänkt undersköljning av slusstråget
- Slussportar behöver renoveras med nytt virke och nytt maskineri
- Slussportskammarens betong behöver förstärkas eller bytas ut
- Ledverk behöver bytas ut

- Erosionsskydd behöver förbättras

Renoveringarna av Hammarbyslussen inväntar att tappning kan ske i Victoriaslussen varvid strömningshastigheterna i vatten kan begränsas i större utsträckning kring Hammarbyslussen.

Kajrenovering Söder Mälarstrand: Längs Söder Mälarstrand planeras renovering av kajmuren (mot sjösidan) samt renovering av det betongdäck som kajplanen är anlagd på. Kajen är av typen pådäck och pålarna renoverades 2015-2016. Tillståndet på betongdäcket och det därav följande åtgärdsbehovet behöver först utredas vilket bl.a. sker med provgropar och/eller provborrning i kajplanen.

Investering i solceller: För att öka bolagets produktion av el med solceller med minst 50 % fram till 2025 planeras solcellsanläggningar på ett antal av bolagets byggnaders tak, främst magasin och tullbyggnader.

Fastighetsprojekt i Magasin 3: En omfattande renovering och ombyggnation av delar av Magasin 3 vilka utgör förberedelser för ny hyresgäst. Även själva hyresgäst Anpassningen ingår. Ombyggnationerna omfattar bl.a. ny entré mot Frihamnsgatan med nytt trapphus och renovering av hissar. I renoveringen ingår åtgärder på elsystem och ventilationssystem samt fönster- och fasadarbeten i berörd del av byggnaden.

Erosionsskyddet i Masthamnen: Projektet har två motiv; det erosionsskydd som idag finns längs kajen är av lösa större stenar vilket är en relativt kostsam lösning sett till underhåll. Samtidigt finns önskemål från Sjöfart om att fördjupa kajen för att kunna ta emot större fartyg. Genom att anlägga ett permanent erosionsskydd i gjuten betong på ett större djup kan båda behoven mötas. Erosionsskyddet behövs för att hindra att erosion spolar bort det mothåll som kajens spontkonstruktion behöver.

Kaj 2 Stockholm Norvik Hamn: Möjligheten att anlägga en enkel kaj för utlastning av sten från Norvikprojektet samt bakomliggande blivande industrimark utreds. Djup planeras till 12,5 m och kajläget ska kunna ta emot upp till 180 m långa fartyg som är specialiserade för att transportera och lägga ut krossad sten.

Kaj reparation Norr Mälarstrand: Kajen längs Norr Mälarstrand behöver renoveras för att förlänga livslängden på befintlig stålpont. Krönbalk i trä byts ut mot krönbalk i betong vilken gjuts ner till skvalpzonen. Befintlig betong impregneras och befintlig träspont renoveras under vattnet för att stoppa läckage av lösa massor. Befintlig murad krönmur ska omfogas och rensas från växtlighet.

Utöver investeringarna i hamnanläggningar och byggnader görs inköp av inventarier för cirka fem Mkr per år.

1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

Stockholms Hamnar deltar aktivt i arbetet med stadens nya kajstrategi. Flera av aktiviteterna som ingår i planeringen framöver rör möjligheter att stärka kultur-, idrotts- och föreningsliv.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 Bidra till tillskapandet av fler badplatser i Stockholm	 Fortsätta	Arbetet är påbörjat. Första möte är inbokat för att initiera ekonomisk, geografisk och tidsmässig planering samt ansvarsfördelning mellan berörda aktörer

2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Hållbar verksamhet: Stockholms Hamnar arbetar aktivt, långsiktigt och strategiskt för en hållbar hamnverksamhet och sjöfart. Arbetet sker utifrån stadens miljöprogram samt stadens klimathandlingsplan om ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040. För verksamheten har en miljö- och

klimathandlingsplan beslutats av styrelsen. Minskade utsläpp är en central del av handlingsplanen, med mål både för den egna verksamheten och för sjöfarten, samt även arbete för att minska de negativa effekterna av ljudnivåer från fartyg och hamnverksamhet. Hållbar mottagning av svart- och gråvatten samt fast avfall från fartyg bedrivs löpande i hamndriften.

Stockholms Hamnar ställer krav på vilka kemikalier och material som används i den egna verksamheten och av anlidade leverantörer och entreprenörer.

2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Stockholms Hamnars miljöarbete: Miljöarbetet är en integrerad del av den dagliga verksamheten och Stockholms Hamn AB är miljöcertifierat enligt ISO 14001. Utöver detta följer Stockholms Hamnar upp sin verksamhet i enlighet med **Global Reporting Initiative (GRI)** sedan 2012, hållbarhetsrapporten är bestyrkt. För rapporteringen 2022 har Stockholms Hamnar gått över till GRI Universal Standards. Den uppgraderade GRI-rapporteringen brygger över till det nya CSRD-direktivet (Corporate Sustainability Reporting Directive) som börjar gälla 2025 för medelstora företag och som kommer ställa större krav på företagens hållbarhetsredovisning. Direktivet ska öka jämförbarheten mellan bolag samt kvaliteten i rapporteringen. Det ska också göra det enklare att investera i mer hållbara företag.

För Stockholms Hamnar är det viktigt att förbättra miljöprestandan inom den egna verksamheten och samtidigt samarbeta med rederier, hyresgäster och andra intressenter för att bidra till att också minska deras miljöpåverkan samt för att främja en energi- och miljöeffektiv sjöfart i Stockholms- och Östersjöregionen.

Utgångspunkter för miljöarbetet är Stockholms Hamnars identifierade betydande miljöaspekter, ägardirektiv samt Stockholms stads gällande miljöprogram med tillhörande handlingsplaner (bland annat för klimat). Stockholms stads mål om ett fossilfritt Stockholm 2040 och klimatkontraktet för att Stockholms stad ska vara en klimatneutral stad 2030 är övergripande målsättningar för Stockholms Hamnar.

Utsläpp till luft av växthusgaser och luftföroreningar (kväveoxider, svaveloxider och partiklar) från sjöfarten inom Stockholms Hamnars hamnområden är den miljöaspekt inom Stockholms Hamnars verksamhet som är mest betydande. Det har de senaste åren skett mer än en halvering av fartygens utsläpp av svaveloxider respektive partiklar efter att restriktioner infördes 2015 om lägre svavelhalt i fartygsbränslet.

Det är därför viktigt att fortsätta systematiska insatser för att kunna nå de långsiktiga målen till att nå fossilfrihet till år 2040. Stockholms Hamnar har inte full rådighet över de åtgärder som är nödvändiga, men arbetar enligt framtagna och beslutade strategier.

För Stockholms Hamnar är det viktigt att begränsa den egna klimatpåverkan och uppnå en verksamhet som är fossilfri. För detta behöver aktiviteter genomföras avseende truckverksamheten, energianvändningen i byggnader, drivmedelsförbrukningen för Stockholms Hamnars övriga fordon, resor i tjänsten samt upphandlade transporttjänster. De totala fossila koldioxidutsläppen från Stockholms Hamnars egen verksamhet är betydligt lägre än sjöfartens utsläpp. För den egna verksamheten finns samtidigt större rådighet att uppnå minskad klimatpåverkan.

Den största källan till fossila koldioxidutsläpp inom Stockholms Hamnar är den fossila drivmedelsförbrukningen i truckverksamheten i hamnarna i Nynäshamn, Norvik, Kapellskär och Stockholm. Från februari 2023 använder dock merparten av arbetsfordonen i Stockholms Hamnars hamndrift biodiesel HVO100.

För verksamheten har en miljö- och klimathandlingsplan beslutats av styrelsen. Syftet med planen är att lägga fast en riktning på medellång och lång sikt, med milstolpar på vägen, som sedan konkretiseras i de årliga verksamhetsplanerna och budgetbesluten. Miljö- och klimathandlingsplanen omfattar följande målområden:

- Minskad klimatpåverkan och lägre utsläpp till luft 2040

- Minskade negativa effekter av ljudnivåer Löpande
- Inga utsläpp av fossil koldioxid från truckverksamhet 2025
- Helt fossilfri egen verksamhet 2030
- Effektivare energianvändning i anläggningarna 2027 (-10 %)
- Ökad återvinning av avfall 2027 (85 %)
- Hållbar mottagning av svart- och gråvatten Löpande

Inom ramen för ovanstående pågår aktiviteter gällande bland annat fortsatt utbyggnad av elanslutning av fartyg vid kaj, utveckling av miljöincitament, dialog med kunder och andra aktörer kring elektrifiering och alternativa bränslen för att uppnå en fossilbränslefri sjöfart och hamnplan, förutsättningar för ökad kollektivtrafik på vatten, minskade ljudstörningar från hamnverksamhet och sjöfart, fortsatt energieffektivisering och ökad återvinning av avfall.

Samverkan med andra aktörer nationellt och internationellt samt ett innovativt angreppssätt är viktiga framgångsfaktorer, inte minst mot bakgrund av att hamnarna är en länk i en längre transportkedja. Hamnar är av tradition både konkurrenter och samarbetspartners på såväl nationell som internationell nivå. Inom miljö- och hållbarhetsområdet samverkar hamnar ofta genom att sätta gemensamma mål och standarder och för att i övrigt lära av varandra. Även fortsatt stöd i form av extern finansiering från staten och EU är nödvändigt för att kunna uppnå tydliga miljöförbättrande resultat.

Hamnen som nav för hållbara transporter: Hamnarna är i allt större utsträckning strategiska noder för multimodala och hållbara transporter med stort inslag av elektrifiering, digitalisering och automatisering. Stockholms Hamnar behöver följa dessa trender och söka lämpliga strategier tillsammans med sjöfartskunder och andra intressenter. Av särskilt intresse är projekt som främjar överflytt av vägtransporter till sjöfart och järnväg i linje med den nationella godstransportstrategin. Att skapa infrastruktur och affärsmodeller för elektrifiering och hållbara bränslen för transporter på land och till sjöss blir allt viktigare under kommande år (bland annat till följd av EU:s Fit for 55) och där har hamnarna möjlighet att bidra till utvecklingen.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 Aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar	 Fortsätta	Arbets sättet är väl integrerat i verksamheten och bedrivs fortlöpande genom bland annat Baltic Ports Organisation och European Sea Ports Organisation.
 Arbeta för att möta en ökad efterfrågan av laddstationer för den kommersiella sjötrafiken	 Fortsätta	Arbete pågår med att skapa en enhetlig och effektiv lösning på laddinfrastrukturen för den kommersiella sjötrafiken i Stockholms innerstad. Detta görs i tät dialog med kunder, leverantörer och myndigheter.
 Arbeta för en ökad återvinning av avfall och för att användningen av plast ska minska	 Fortsätta	Fortlöpande förbättringsarbete genom bland annat kravställning i upphandlingar och dialog med kunder och anlitade avfallsentreprenörer.
 Fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi	 Fortsätta	Struktur för fortlöpande förbättringsarbete finns genom energigrupp och långsiktig energistrategi samt även långsiktigt mål för fortsatt ökad egen produktion av energi.
 Fortsätta arbetet med miljödifferenciering av hamnavgifter och stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn	 Fortsätta	Arbete fortgår med vidareutveckling av miljödifferencierade hamnavgifter och fortsatt utbyggnad av elanslutningar av fartyg vid kaj, för att uppnå långsiktiga miljömål (fossilbränslefri sjöfart 2040)

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
		och kommande regelverk inom ramen för EU:s Fit for 55.
 Tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sin verksamhet och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder	 Fortsätta	Klimatrelaterade sårbarheter i verksamheten analyseras fortlöpande i projekt och drift.

2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Stockholms Hamnar har en viktig roll i omställningen mot ett mer miljö- och klimatsmart transportsystem. Förutom insatser inom den egna verksamheten och sjöfarten i övrigt, prioriterar bolaget insatser för att främja en överflyttning av transporter från väg till sjö och järnväg och en ökad elektrifiering av godstransporterna på land. I Stockholm finns även en potential till ökad andel kollektivtrafik på vatten och samarbetet inom staden och med regionen i dessa frågor ska intensifieras.

Stockholms Hamnar arbetar successivt med att byta ut egna lätta fordon till i första hand elbilar. Flertalet arbetsfordon i Stockholms Hamnars verksamhet använder från och med februari 2023 biodiesel, HVO 100. Detta för att kunna nå målet 2025 om att inga utsläpp av fossil koldioxid ska ske från Stockholms Hamnars truckverksamhet.

Stockholms Hamnar disponerar i befintligt markavtal och i ägda byggnader över cirka 590 parkeringsplatser, varav cirka 50 laddplatser. Bolaget har ett uppsatt mål om att minst 50 % av garageplatserna och 25 % av bolagets utomhusparkeringar ska vara försedda med normalladdning senast 2026. För perioden 2024-2026 ska minst 50 laddplatser anläggas per år för att uppnå målet.

Samverkan för mer levande kajer i Stockholm: Under 2022 fastställde kommunfullmäktige den nya kajstrategi som arbetats fram. Det finns redan idag en mängd initiativ för att göra kajerna mer levande samtidigt som goda förutsättningar för rörlig sjöfart kan upprätthållas och utvecklas. En framgångsfaktor för genomförandet av kajstrategin är en fortsatt samverkan mellan framför allt hamnen, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret. För Stockholms Hamnars del väntas projekt med restauranger och annan publik verksamhet på vattnet vid kajerna att vara i fokus under kommande år.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 Bistå i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten	 Fortsätta	Arbete pågår när det gäller större och mindre fartyg, möjligheten att ladda personbilar på våra terminaler i Stockholm utreds också. Vi deltar i Elektrifieringspakten och har också utrett det framtida behovet av lastbilsaddning vid Norvik och Kapellskär.
 Fortsätta verka för att genom stärkt sjöfart avlasta vägnätet från transporter på land, till exempel genom arbetet med insjöfart till Mälarhamnar AB	 Fortsätta	Arbete pågår och deltagande sker under våren på högnivåmöte arrangerat av Trafikverket, där temat för mötet är stärkandet av sjötransporterna med inlandssjöfart på Mälaren.
 I genomförandet av Kajstrategi för Stockholms stad tillsammans med berörda nämnder sträva efter att effektivt och serviceinriktat möta intresset för etableringar och deltagande i utvecklingen av stadens kajer	 Fortsätta	Arbete pågår. En av framgångsfaktorerna i genomförandet av kajstrategin är att upprätthålla god förmåga att möta initiativ från olika privata intressenter som vill delta i utvecklingen på och vid stadens kajer.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 I samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden bidra till genomförandet av Stockholms stads kajstrategi med särskilt fokus på att skapa förutsättningar för stadsliv och rekreation utmed Söder Mälarstrand	 Fortsätta	Arbete pågår. Ett första startmöte i samverkan med övriga förvaltningar är genomfört med fokus på genomförandet av en nulägesanalys för platsen.
 Samverka med regionen kring planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten samt kring förbättrad sammanbindning mellan olika färdslag	 Fortsätta	Arbete och dialog pågår med trafikkontoret och regionen. En intern inventering tas fram under Q3 2023.
 Skapa förutsättningar för utbyggnaden av kollektivtrafik på vatten, i samråd med Region Stockholm	 Fortsätta	Dialoger pågår med regionen kring eventuellt nya linjedragningar och förutsättningar som krävs för dessa. Ansvars- och finansieringsmodell behöver utredas.
 Utreda vilka åtgärder som bör genomföras för att bidra till en utveckling mot fossilbränslefri sjöfart	 Fortsätta	Långsiktigt arbete pågår med bland annat vidareutveckling av miljödifferentierade hamnavgifter, fortsatt utbyggnad av elanslutningar av fartyg vid kaj samt aktiv dialog med sjöfartskunderna kring teknikutveckling och satsningar på förnybara bränslen för att uppnå långsiktiga miljömål (fossilbränslefri sjöfart 2040) och kommande regelverk inom ramen för EU:s Fit for 55.
 Verka för bättre tågtrafiksmöjligheter till och från Norvik	 Fortsätta	Arbetet pågår med marknadsaktiviteter för att öka tågtrafiken till och från Norvik. Därutöver pågår ett arbete för en fortsatt utveckling av Nynäsbanan.
 Öka den fysiska tillgängligheten vid hamnens verksamhetsområden	 Fortsätta	Arbetet pågår inom arbetet med kajstrategin men frågan diskuteras också inom utvecklingsarbetet i Norra Djurgårdsstaden där tillgängligheten eventuellt skulle kunna ökas exempelvis i Frihamnen.

2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Stockholms Hamnar arbetar aktivt, långsiktigt och strategiskt för en hållbar hamnverksamhet och sjöfart. För verksamheten har en miljö- och klimathandlingsplan beslutats av styrelsen. Minskade utsläpp är en central del av handlingsplanen, med mål både för den egna verksamheten och för sjöfarten, samt även arbete för att minska de negativa effekterna av ljudnivåer från fartyg och hamnverksamhet. Hållbar mottagning av svart- och gråvatten samt fast avfall från fartyg bedrivs löpande i hamndriften.

Stockholms Hamnar ställer krav på vilka kemikalier och material som används i den egna verksamheten och av anlitade leverantörer och entreprenörer.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 Arbeta för att minska ljudstörningar i syfte att främja hamnnära	 Fortsätta	Fortlöpande och långsiktigt arbete bedrivs avseende: - bullerfrågor i stadsutveckling, i nära

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
stadsutveckling		samarbete med ansvariga förvaltningar inom berörda kommuner - utveckling av incitament samt en aktiv dialog med sjöfartskunderna för åtgärder för lägre ljudnivåer - utveckling av nya och innovativa metoder för att hantera buller
 Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetsätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning	 Fortsätta	Långsiktigt arbete pågår inom ramen för klimatkontrakt 2030, gällande bland annat vidareutveckling av miljödifferenterade hamnavgifter, fortsatt utbyggnad av elanslutningar av fartyg vid kaj samt en aktiv dialog med sjöfartskunderna kring teknikutveckling och satsningar på förnybara bränslen för att också uppnå långsiktiga miljömål (fossilbränslefri sjöfart 2040) och kommande regelverk inom ramen för EU:s Fit for 55. Fortsatta samarbeten med sjöfartskunder, hamnar och andra intressenter (som till exempel energileverantörer) är nödvändiga samt även fortsatta möjligheter att söka externa stöd för teknik- och innovationssatsningar.

3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Stockholms Hamnar bidrar till att skapa goda förutsättningar för regionens näringsliv vilket är positivt för arbetsmarknaden. Vidare fortsätter Stockholms Hamnar att ta in extrapersonal under sommaren och kryssningssäsongen, den absoluta majoriteten är ungdomar. Antalet ligger runt 35 personer som erbjuds sommarjobb. Det är arbetsuppgifter av skiftande karaktär, t ex som kryssningsvärdar eller slussvakter.

Liksom tidigare planerar Hamnen att ta emot ungdomar även under 2024-2026 som får feriejobb via Arbetsmarknadsförvaltningen. Hamnen kommer även att titta på möjligheten om att ta in tekniksprångare under perioden.

Stimulera tillväxt och företagsamhet - Stockholms Hamnar och Visit Stockholm bidrar genom att arbeta för fler linjer, anlöp och passagerare inom färje- och kryssningstrafiken. Detta bidrar till fler företag som livnär sig på turism, hotellverksamheten, städning etc får fler uppdrag. Kryssnings- och färjepassagerarna bidrar också till att näringslivet i Stockholm går bättre, tex handlarna i Gamla stan.

Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning - Stockholms Hamnars projektverksamhet finns alltid tillgänglighetsaspekten med. Stockholms Hamnars webbplats har tillgänglighetsanpassats. Stockholms Hamnar arbetar kontinuerligt med att främja sjöfartskunderna - från färjor till kunderna vid våra innerstadskajer. Inom fastighetsverksamheten försöker Stockholms Hamnar att skapa ett sjöfartskluster.

Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet - Stockholms Hamnar arbetar i linje med den i Kommunfullmäktige beslutade Kajstrategin. En del i den omfattar hur Stockholms Hamnar ska tillgängliggöra kajerna för invånare och turister.

Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens - Stockholms Hamnar arbetar aktivt med kompetensutveckling av befintliga medarbetare. Bolaget har många specialistfunktioner varför löpande kompetensutveckling är viktig för att bibehålla hög och relevant kompetens.

Bolaget deltar i Teknisksprånget samt deltar i Arbetsmarknadsförvaltningens aktiviteter.

Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov - Under ett år sker både chefsträffar, olika bolagskonferenser, personalmöten och informationsmöten för att ge information om verksamheten och dela lärandet i företaget.

- Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov
- Stockholms Hamnar ökar frekvensen på chefsträffarna till att vara varje månad under 2023. Detta för att skapa en gemensam syn på ledarskapet och styrningen av företaget.
- Vid varje medarbetarsamtal stämmer medarbetare och chef av kompetensbehovet för att nå företagets/enhetens/avdelningens mål samt vara i framkant inom givet ansvarsområde.
- Kompetensförsörjningen sker också vid rekryteringar där Stockholms stads kompetensbaserade rekryteringsprocess används.
- Kompetensförsörjningen kommer även utifrån det systematiska arbetsmiljöarbetet – t ex ett behov av en gemensam arbetsmiljöutbildning för chefer efter att detta identifierats som ett behov.

Hamnens framtida kapacitet: I ägardirektiven för 2023 gavs Stockholms Hamnar uppdraget att tillsammans med bland annat exploateringskontoret ta fram en ny hamnkapacitetsutredning. Utredningen ska syfta till att ge långsiktiga planeringsförutsättningar för sjöfarten i Stockholm och möjliggöra ett effektivare nyttjande av kajkapaciteten. Vidare är ett uppdrag att vara bidragande till att möjliggöra tillskott av byggrätter för bostäder och arbetsplatser och ge stabila planeringsförutsättningar för pågående stadsutvecklingsprocesser till exempel Norra Djurgårdsstaden och på östra Södermalm. En viktig beståndsdel i detta arbete är också att den framtida kapaciteten bidrar till att säkerställa långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för verksamheten inom Stockholms Hamnar.

3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Ekonomistyrning: Stockholms Hamnar är fortsatt påverkat av förändrade resemönster på grund av kriget i Ukraina. Därav kommer bolaget att fortsätta att arbeta åren framöver med att ha kostnadskontroll samt att ha fokus på intäkter genom att titta på nya affärer/kunder samt prissättning och noggrann löpande uppföljning av volym- och intäktsutveckling ur ett kundperspektiv.

Stockholms Hamnar stärker vidare bolagets prioriteringsförmåga fortlöpande med en tydlig koppling mellan kostnader och framtida intäktsmöjligheter samt avseende investeringar. För att ge förutsättningar för kloka prioriteringar av vilka investeringar som ska genomföras samordnas alla investeringar och underhåll över två Mkr i ett investerings - och underhållsråd. Även fortsätta att arbeta med att löpande uppdatera den detaljerade 10-årsplan för investeringar som bygger på bland annat på ägarkrav, miljökrav samt affärsmässiga behov fortsätter. Under 2023 påbörjades ett arbete med att ta fram en strategi och ett tydligare arbetssätt och planering kring bolagets långsiktiga underhållsbehov tas fram.

Under hösten 2023 kommer ett nytt budgetverktyg att implementeras hos Stockholms Hamnar. Ett nytt budgetverktyg kommer att stärka bolagets ekonomi, säkerställa en mera korrekt budget samt effektivisera budgetarbetet på bolaget åren framöver.

Säkerhets - och beredskapsarbetet stärks: Stockholms Hamnar har en väl etablerad säkerhetsorganisation och prioriterar säkerhetsarbetet i samtliga delar av verksamheten. De senaste årens påfrestningar under pandemi och kriget i Ukraina har lett till fortsatt utveckling av verksamheten.

Ett arbete är påbörjat under 2023 som kommer att innebära att ytterligare stärka Stockholms Hamnars

förmåga kring fem fokusområden; strömbortfall, manövrering av öppningsbara broar, kommunikationsavbrott, beroenden av nyckelpersoner samt Mälarens reglering. Bolaget har sedan tidigare ett antal implementerade åtgärder för att begränsa den effekt som störningar skulle kunna innebära för verksamheten och tredje man. Under 2023 ska kontinuitetsplaner tas fram och testas inom ramen för den övningsverksamhet som koncernens krisledning redan genomför idag, helst på ett sådant sätt att det integrerar med verksamhetens hamn- och sjöfartsskydd. Detta arbete kommer att fortsätta och utvecklas under kommande treårsperiod. Bolagets aktiva deltagande i arbetet kring Samverkan Stockholmsregionen kommer att fortsätta under perioden. Härutöver planeras för en samlokalisering mellan Stockholms Hamnars och del av Sjöfartsverkets trafikcentral.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 Fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter, vårda byggnader som har kulturhistoriska värden, samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar	 Fortsätta	En stor andel av Stockholms Hamnars byggnadsbestånd har sålts till S:T Erik Markutveckling samt Exploateringskontoret, därav har flertal byggnader avyttrats med ett kulturellt värde. Med kvarvarande bestånd görs löpande noggranna prioriteringar i investeringsrådet om kloka investeringar för tillkommande hyresgäster. Ingår i ordinarie verksamhet.
 I samverkan med exploateringsnämnden utreda sitt långsiktiga behov av hamnkapacitet i Stockholm i syfte att säkra sjöfartens behov, öka kollektivtrafiken på vatten och bidra till stadsutveckling. Utredningen ska inkludera möjligheter att utveckla och tillgängliggöra Masthamnen.	 Fortsätta	En övergripande utredning av sjöfartens framtida utveckling och behov av hamnkapacitet i regionens hamnar och hamndelar genomförs, i samverkan med berörda intressenter inom staden. Arbetet är påbörjat internt på Stockholms Hamnar.
 Medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stadshusets hundraårsjubileum 2023	 Avsluta	Arbetet kommer att slutföras under 2023.
 Skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB	 Fortsätta	Stockholms Hamnar och Visit Stockholm samarbetar aktivt för att lyfta fram Stockholm som en kryssningsdestination bland annat genom att medverka gemensamt på de stora mässorna för kryssningskunderna. Ågardirektivet bedöms ingå i ordinarie verksamhet.
 Tillsammans med Stockholm Business Region marknadsföra Stockholm som destination på de finländska och baltiska marknaderna	 Fortsätta	Arbetet pågår åren 2022-2024.

3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

Stockholms Hamnar har ett nära samarbete med berörda kommuner för att hamnverksamheten ska kunna samexistera med staden och så att en väl anpassad stadsutveckling kan möjliggöras, bland annat med avseende på buller. För Stockholms del sker under 2023 en särskild utredning av sjöfart, hamnkapacitet och möjligheter till hamnnära stadsutveckling vilket kommer kunna ge resultat åren framöver.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
---	--------	-----------------

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Status	Bolagskommentar
 Medverka till att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken och möjligheten att utveckla hamnverksamheten för transport- och besöksnäring värnas	 Fortsätta	En övergripande utredning är på början under 2023 av sjöfartens framtida utveckling och behov av hamnkapacitet i regionens hamnar och hamndelar genomförs, i samverkan med berörda intressenter inom staden.